

Sygn. akt V KK 34/23

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w sprawie **M. H.**,
skazanego z art. 190a § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 22 lutego 2023 r.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. akt V Ka 1423/21,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi
z dnia 5 lipca 2021 r., sygn. akt III K 1179/20,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego.**

UZASADNIENIE

M. H. wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 5 lipca 2021 r., sygn. akt III K 1179/20, został uznany za winnego tego, że w okresie od stycznia 2020 roku do końca września 2020 roku, w Ł., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uporczywie nękał J. H. poprzez wielokrotne wyczekiwanie pod miejscem zamieszkania pokrzywdzonej, obserwował, śledził pokrzywdzoną i jeździł za nią samochodem, a w szczególności:

- w dniu 22 stycznia 2020 roku, w godzinach porannych, znajdował się przy samochodzie marki B. o nr rej. [...], należącym do pokrzywdzonej, który był zaparkowany w miejscu jej zamieszkania,
 - w okresie od 17 marca 2020 roku do 30 marca 2020 roku wielokrotnie przechodził obok miejsca zamieszkania pokrzywdzonej oraz podejmował obserwację miejsca zamieszkania pokrzywdzonej,
 - w dniu 17 kwietnia 2020 roku poruszając się pojazdem marki V. o nr rej. [...] jechał za pokrzywdzoną, która poruszała się samochodem marki B. ulicą [...] na odcinku od [...] do ul. [...],
 - w dniu 24 czerwca 2020 roku podejmował obserwację pokrzywdzonej podczas jej pobytu wraz z synem na wakacjach w miejscowości K.,
 - w dniu 29 czerwca 2020 roku na ulicy [...] wysiadł z pojazdu marki C. o nr rej. [...], podszedł do pokrzywdzonej, która przebywała z synem na spacerze, w okolicy miejsca zamieszkania matki, zbliżając się do niej na odległość mniejszą niż 50 metrów,
 - w dniu 10 lipca 2020 roku, w godzinach wieczornych, przyszedł do miejsca zamieszkania pokrzywdzonej,
 - pod koniec września 2020 roku przechodził koło pokrzywdzonej ulicą [...] i stał w pobliżu miejsca zamieszkania pokrzywdzonej,
- czym wzbudził u pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia oraz w sposób istotny naruszył jej prywatność, tj. przestępstwa z art. 190a § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- II. w dniu 10 sierpnia 2020 roku w Ł. naruszył nietykalność cielesną A. G. i znieważył ją słowami wulgarnymi powszechnie uznanymi za obelżywe, tj. przestępstwa z art. 217 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które – na podstawie art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. – wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,

Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego za zbiegające się w przestępstwa karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto, na podstawie art. 41a § 1 k.k. orzekł wobec niego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi J. H. i A. G. oraz zakaz zbliżania się do ww. pokrzywdzonych na odległość mniejszą niż 50 metrów – oba na okres roku,

zaś na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej J. H. nawiązkę w kwocie 5000 złotych.

Od tego wyroku apelację wnieśli obrońcy oskarżonego. Pierwszy z nich - podnosząc zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego (art. 190a § 1 k.k.) i procesowego, która miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 7 k.p.k.) oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia – wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, względnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Drugi z obrońców oskarżonego – podnosząc zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 190a § 1 k.k.) i procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania (art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k.) – wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu *meriti* został zaskarżony również przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, który podniósł zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonych oskarżonemu kar jednostkowych oraz kary łącznej i wniósł o wymierzenie oskarżonemu surowszej kary pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. akt V Ka 1423/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- rozwiązał orzeczoną wobec oskarżonego M. H. karę łączną pozbawienia wolności;
 - uniewinnił go od popełnienia drugiego z zarzucanych mu czynów;
 - wyeliminował z opisu pierwszego czynu zarzucanego oskarżonemu M.H. ustalenie, że oskarżony w dniu 24 czerwca 2020 r. podejmował obserwację pokrzywdzonej J. H. podczas pobytu na wakacjach wraz z synem w miejscowości K.;
 - uchylił orzeczony zakaz kontaktowania się i zbliżania do A. G.,
- a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony przez obrońcę skazanego, który we wniesionej kasacji podniósł następujące zarzuty:

I. rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. art. 7 k.p.k., polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy, dokonanej przez Sąd I instancji błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności dowolnej a nie swobodnej oceny zeznań pokrzywdzonej J. H. oraz świadków A. G., M. L., P. K., R. S. i w konsekwencji danie im wiary w całości, pomimo tego, iż nie znajdują one oparcia w pozostałym, zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, przy jednoczesnym odmówieniu dania wiary zeznaniom świadków S. Z. oraz A. H.,
- art. 433 § 2 w zw. z art. 7 k.p.k., polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy, dokonanej przez Sąd I instancji błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności poprzez odmowę dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego M. H. w całości, pomimo iż w oparciu o pozostały materiał dowodowy nie da się ponad wszelką wątpliwość wykluczyć ich prawdziwości,
- art. 5 § 2 k.p.k., polegające na błędnej ocenie dokonanej w toku kontroli instancyjnej przez Sąd odwoławczy, iż Sąd I instancji nie powziął wątpliwości dotyczących sprawstwa skazanego M. H. w świetle czynu zarzucanego skazanemu z art. 190a § 1 k.k., mimo iż w świetle zgromadzonego materiału dowodowego powinien był je powziąć,

II. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 190a § 1 k.k., poprzez jego zastosowanie i niezasadne przyjęcie, że oskarżony M. H. swym zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa uporczywego nękania, w sytuacji gdy stan faktyczny ustalony w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie, iż zachowanie skazanego wypełniło znamiona tego przestępstwa.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu I instancji i uniewinnienie M. H. od zarzucanego mu czynu, względnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o uznanie jej za oczywiście bezzasadną i oddalenie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Dwa pierwsze zarzuty dotyczące wadliwej kontroli odwoławczej wskazują na obrazę art. 433 § 2 k.p.k., do której dochodzi jeżeli Sąd odwoławczy nie rozpozna danego zarzutu sformułowanego w środku odwoławczym. Tymczasem argumentacja autora kasacji sprowadza się li tylko do przedstawienia własnego stanowiska co do zgromadzonych w sprawie dowodów, zwłaszcza zeznań świadków oraz wyjaśnień skazanego. Ma więc zatem jedynie charakter polemiczny, nie wskazując na konkretne wady, błędy w weryfikacji materiału dowodowego przez Sąd odwoławczy, który – choć syntetycznie – odniósł się do kwestii wiarygodności relacji procesowych pokrzywdzonej oraz innych świadków, czego rezultatem była zresztą zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie M. H. od drugiego z zarzucanych mu występków. Sąd ten trafnie wskazał, że oprócz zeznań pokrzywdzonej i jej matki na sprawstwo czynu przypisanego skazanemu wskazywały także zeznania sąsiadów J. H., jej koleżanki M. L. oraz częściowo (co do 3 zachowań) zapisy z nagrań monitoringu. Weryfikując ocenę z zeznań świadków Sąd *ad quem* odniósł się także do wyjaśnień M. H.. Nie doszło zatem do naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k.

Z uwagi na pośrednie – przez pryzmat zarzutu wadliwej weryfikacji oceny materiału dowodowego – podważanie ustaleń faktycznych jako bezpodstawny jawi się także zarzut naruszenia zasady *in dubio pro reo*, który może być skutecznie formułowany w sytuacji, w której nie jest kwestionowana płaszczyzna stanu faktycznego sprawy. W realiach niniejszej sprawy okoliczność, że skazany w dniu 27 września 2020 r. wyjechał do Wielkiej Brytanii, nie przesądza o tym, iż pod koniec września M. H. przechodził koło pokrzywdzonej i stał w pobliżu jej miejsca zamieszkania. Sformułowanie Sądu odwoławczego ze s. 5 uzasadnienia wyroku, że wyjazd ten „nie wykluczał ustaleń o obserwacji pokrzywdzonej pod koniec września 2020 r. z uwagi na fakt, iż zdarzenie to mogło mieć miejsce bezpośrednio przed wyjazdem oskarżonego (...)” w żadnym razie nie wskazuje na wątpliwości organu ani też obiektywnie mające się pojawić wątpliwości co do przypisania sprawstwa tego fragmentu czynu M. H. Skoro bowiem nie ustalono konkretnej jego

daty, to fakt wyjazdu skazanego w dniu 27 września nie mógł stanowić *alibi* dla skazanego.

Jeśli chodzi o zarzut obrazy prawa materialnego, to również i w tym aspekcie kasacji trzeba zaznaczyć, że naruszenie prawa materialnego może być, co do zasady, wykazywane, kiedy nie są kwestionowane ustalenia faktyczne. Nawet jednak, jeżeli ten zarzut traktować jako zarzut alternatywny, to również i w takiej postaci jawi się on jako oczywiście bezzasadny. Akcentowana przez skarżącego warstwa motywacyjna czynu przypisanego M. H. tj. chęć nawiązania kontaktu z synem, nie należy do znamion czynu zabronionego określonego w art. 190a § 1 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2020 r., III K.K. 266/20, OSNKW 2021/1/3, LEX nr 3093413). Na marginesie wolno jedynie dodać, że motywacja sprawcy stanowi kwantyfikator stopnia społecznej szkodliwości czynu i ma przez to znaczenie na płaszczyźnie wymiaru kary. Nie można jednak tracić z pola widzenia pozostałych mierników karygodności czynu, w tym zwłaszcza tych o charakterze przedmiotowym, oraz pomijać oczywistego faktu, że kwestia kontaktów rodzicielskich pomiędzy rodzicami i dziećmi w przypadku rozpadu związku małżeńskiego musi być realizowana za pomocą przewidzianych prawem środków, nie zaś rozwiązywana za pomocą czynów bezprawnych.

Nie może też zmienić oceny prawnokarnej postawy skazanego, prezentowanej szeregiem zachowań w okresie kilku miesięcy to, że w dniu 29 czerwca 2020 r. pokrzywdzona pozwoliła na kontakt M. H. ze swoim synem w miejscu publicznym. Sąd drugiej instancji trafnie wskazał, że kontekst sytuacyjny tamtego zdarzenia uprawniał jedynie do stwierdzenia, że wówczas obawy po stronie pokrzywdzonej jedynie się zmniejszyły (z uwagi na obecność innych osób), jednak nie zostały wyeliminowane (s. 5 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Warto podkreślić za Sądem odwoławczym, że zachowania M. H. były realizowane w czasie, kiedy toczyło się już przeciwko niemu postępowanie karne o występki określony w art. 190a § 1 k.k. i orzeczono środek zapobiegawczy w postaci dozoru Policji i zakazu kontaktowania się M. H. z pokrzywdzoną, co nie pozostaje bez wpływu na prawnokarłą ocenę postawy skazanego w czasie przypisanych mu zachowań, w tym także w kontekście ustalenia poczucia zagrożenia u pokrzywdzonej ze strony M. H., co trafne zaakcentował Sąd odwoławczy,

wskazując, że taki stan rzeczy mógł zostać przez nią odebrany jako brak realnej ochrony przed skazanym wobec braku jego obaw przed konsekwencjami realizowanych zachowań (zob. s. 6 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*).

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążając skazanego.